

Een kind met dyscalculie kan daar jaren mee worstelen zonder erkenning te vinden. Op verzoek van de Rekencentrale heeft de moeder van Lisa, een leerling in de brugklas vwo-havo, het verhaal van die worsteling op papier gezet.

Een moeder vertelt over dyscalculie

We kregen steeds te horen:
 “Lisa is gewoon een beetje onzeker”
 of
 “Ze moet gewoon wat netter werken”

Hoe het begon

In groep 3 ging het met Lisa goed met rekenen; ze mocht, ‘als ze netjes werkte’, zelfs extra werk doen. Halverwege groep 4 echter trok de juf bij ons aan de bel met de mededeling dat Lisa ineens een D-score haalde in het leerlingvolgsysteem, met rekenen. Wij vroegen ons af wat er aan de hand was, maar we konden het niet achterhalen. Ook in haar schriften stonden ineens hele rijen rode strepen door haar sommen. Op ons verzoek heeft de Remedial Teacher een didactisch gesprekje gevoerd met Lisa over de toets en daaruit bleek dat ze de tafels niet geautomatiseerd had en de sommen tot tien ook niet. Een complete verrassing! Omdat Lisa een nogal verlegen, teruggetrokken kind is, dachten we dat ze de RT-er gewoon niet alles had verteld wat ze wist.

Toch zijn we op zijn advies gaan flitsen met sommetjes tot 20 en de tafels. Om het zo ludiek en leuk mogelijk te houden, hingen we op elke deur en stoel een sommetje, dus het werd een ware speurtocht door het huis. Zo leuk, dat de twee jongere broertjes van Lisa dolgraag mee wilden doen. Aan het eind van groep 4 bedacht de juf dat ze Lisa misschien met rekenen wel aan haar tafel had kunnen zetten, voor wat extra steun. Maar toen was het jaar bijna voorbij.

In de volgende jaren begonnen wij elk gesprek met de juf standaard: “Hoe gaat het met het rekenen?” En altijd ging het goed. Lisa had wel extra uitleg nodig en inderdaad kon ze hele rare antwoorden geven, maar het lukte wel. Over de vele fouten in haar schrift kregen we nooit een bevredigend antwoord. Er stond wel heel vaak: “Kom even bij juf”. De toetsen waren altijd ruim voldoende tot goed, de leerlingvolgsysteemtoetsen altijd B- en C scores. We kregen een beetje het gevoel dat we zeurden, of dat we van die ouders waren die perse wilden dat hun kind hoge scores haalde.

Rare antwoorden

Maar.....thuis ontweek Lisa alles wat met rekenen te maken had. Ze kon niet klokkijken en werd kwaad als we haar op slinkse wijze een antwoord wilden ontlokken of haar iets op rekengebied wilden leren. Ze kon niet meten en wegen, wat in de keuken nogal lastig was, want ze hield wel erg van bakken. Schatten kon ze ook helemaal niet en ze gaf soms de meest rare antwoorden (b.v. $4 \times 7 = 29$). Vaak zat ze er één of twee getallen naast en in elk geval duurde het altijd heel lang voor ze antwoord gaf.

We hebben allerlei computerspelletjes aangeschaft om haar te verleiden tot rekenen. Het rare was dat ze soms dingen heel goed kon. Dan waren we opgelucht en dachten bij ons zelf dat het toch wel goed kwam. Een andere keer kon ze weer in de meest simpele sommen zulke rare antwoorden geven, dat de moed ons weer in de schoenen zonk. Waar kon dit toch aan liggen? Iedereen dacht dat Lisa onzeker was met rekenen en dat dat de oorzaak was. Met genoeg positieve ondersteuning zou het allemaal wel goed komen.

In groep 7 verslaptte de aandacht voor Lisa's rekenen op school. De kinderen moesten zelf hun werk nakijken en dat werd eigenlijk niet gecontroleerd. Lisa kreeg haar rekenwerk niet meer af en werd steeds ongelukkiger over het rekenen. Als we daarover met de juf praatten werd er gezegd dat het allemaal wel goed kwam en dat het gewoon een alpha-kind was. Soms lieten we haar zelf het rekenwerk meenemen en hielpen we haar thuis. Hoewel ze dan nijdig op ons was, gaf het haar wel wat meer zelfvertrouwen als ze de stof toch af had en nog wat extra hulp had gehad. Want ze vroeg wel vaak hulp aan de juf en het werd haar wel drie keer uitgelegd, maar de vierde keer was ze het weer kwijt en dan durfde ze niet meer om uitleg te vragen.

Ruzies

Thuis hadden we vaak ruzie met Lisa. Ze kon enorme chaos maken en had heel veel moeite met het opruimen ervan. Ze leefde zonder tijd en "je hebt nog vijf minuten" deed haar geen stap harder lopen. Opschieten deed Lisa nooit. Voor werkstukken of spreekbeurten kon je 's morgens zeggen dat ze nog twee weken had om te beginnen. Dan schrok ze vreselijk. En 's middags was ze dat helemaal kwijt. Zo gebeurde het wel dat ze dagen achter elkaar schrok van dat ze nog maar weinig tijd had voor iets, maar er niet harder door ging werken. Dat gaf ons een heel vreemd gevoel, maar we konden het niet plaatsen.

Vaak als we met haar rekenden hadden we het gevoel dat ze ons in de maling nam, omdat het soms wel en soms niet goed ging. En juist omdat ze natuurlijk een enorme weerstand had opgebouwd tegen het rekenen, lukte het niet altijd om ludiek en positief te blijven.

We gingen altijd met Lisa mee ergens naar toe. Op de fiets was ze erg onzeker, kon zomaar een rotonde links op rijden en de route kon ze pas onthouden als we het heel vaak samen hadden gedaan. Dit weten we eigenlijk aan haar onzekerheid en we stonden er verder niet zo bij stil. Teamsporten waren niet Lisa's sterkste kant, maar ze vond het ook niet leuk, dus dat lieten we ook maar zo.

In groep 7 maakte Lisa een entreetoets en haalde een percentiel van 13 voor rekenen en 80 voor taal en 74 voor studievoordigheden. We schrokken ons rot! Op school werd er gezegd dat iedereen de entreetoets slecht had gemaakt en hij werd voor het volgend jaar afgeschaft.

Bijles

Dezelfde dag hebben we ons verhaal en onze twijfels uitgestort bij een bijlesinstituut en vanaf begin groep 8 heeft Lisa goede bijles gehad. Ze bleek een achterstand van

een jaar te hebben en er waren duidelijke probleemgebieden: Tijd, maten en gewichten, geldrekenen en grote en decimale getallen. Eén uur in de week bijles en thuis nog drie tot vier keer in de week oefenen, oefenen. Met resultaat, want ze leerde klokkijken, ook op de decimale klok, ze kon beter omgaan met grote getallen, leerde met geld rekenen en werd zelfverzekerder over de hele linie; niet alleen met rekenen!

Volgens de bijlesjuf ging het heel goed en gaf ze ook blijk van inzicht. Ze ging steeds moeilijker redactiesommen doen en was goed voorbereid op de Cito-toets.

Omdat er bij Lisa zo'n verschil zat tussen taal en rekenen, waren we bang dat een middelbare school alleen naar het eindresultaat zou kijken (zoals Cito ook doet) en niet naar de verdeling van de scores. We waren bang dat ze daardoor naar een lager onderwijsniveau zou moeten, dan ze verder aan zou kunnen. School had Lisa al een havo-vwo-advies gegeven.

Gelukkig haalde ze haar rekenscore omhoog bij de Cito, maar in haar schriften en bij het leerlingvolgsysteem zagen we ondanks de bijles, geen duidelijke verbetering.

Thuis merkten we het wel. De M-8 rekentoets is door de bijlesjuf nog met Lisa doorgesproken en daaruit bleek dat ze veel slordigheidfoutjes had gemaakt, maar dat ze het eigenlijk wel kon. Ach, wat hebben we vaak tegen Lisa geroepen dat ze niet slordig moest zijn met rekenen, alles netjes onder elkaar moest zetten...

Aan het eind van groep 8 werd de bijles gestopt; Lisa was "bij", zelfs voorbereid op stevige middelbare school redactiesommen en mocht zich in alle rust voorbereiden op musical en middelbare school. Dat vonden we eng en we hebben nog getwijfeld of we niet meteen extra hulp voor wiskunde moesten inschakelen, voor de zekerheid, maar we wilden nog steeds niet eigenwijs zijn en Lisa de kans geven gewoon te beginnen op de middelbare school.

Het ging meteen fout.

De eerste week zat ze al zeven uur aan haar wiskunde en kwam er niet uit.

Ruimtelijke figuren! Kubussen maken van blokjes! In je hoofd! Heel lastig voor Lisa! Haar eerste cijfer voor wiskunde was een 4,3. Dit ging niet goed...

Na een paar weken hebben we een jonge lerares wiskunde bereid gevonden Lisa te helpen. En nog een paar weken verder hadden we Lisa zover op de rails, dat ze haar huiswerk, met veel hulp van ons (dagelijks naast haar zitten en een half uur tot een uur begeleiden), af had voor de volgende bijles, zodat ze tijdens bijles voorbereid kon worden op de volgende week.

Dit gaf rust en een goed gevoel. Bij Lisa. En de bijlesjuf vond het ook goed gaan. Maar wij hadden toch het gevoel dat het niet klopte; ze was toch bijgespijkerd? En de breuken uit het tweede hoofdstuk kon ze toch vorig jaar heel goed maken? En als ze de hele week breuken had gemaakt en ze kende het foefje, waarom ging het dan bij de schriftelijke overhoring dan niet helemaal goed? Waar toverde ze die vreemde antwoorden dan toch weer vandaan? En ondanks de bijles kon ze het nog niet alleen. Of werden we in de maling genomen deed ze zich afhankelijker van ons voor, dan ze eigenlijk was?

Met de moed der wanhoop googelde ik wat rond en kwam per ongeluk uit bij de Rekencentrale. Dyscalculie. Ik had nooit serieus gedacht dat Lisa dat kon hebben; het ging immers best goed, zei iedereen die professioneel met haar te maken had?

Lisa vertelt

Inmiddels is Lisa getest en blijkt het begrip dyscalculie op haar van toepassing.

Eindelijk krijgt Lisa de erkenning die ze verdient.

Achter elkaar vertelt ze nu verhalen over waar ze allemaal tegenaan loopt, naast de problemen met wiskunde:

- Ze heeft met gym tijdens voetbal geen idee waar ze moet staan of naar toe moet rennen en krijgt daar vervelende opmerkingen over van leerlingen en leraar.
- Ze heeft moeite de weg te vinden in school en heeft ook geen idee hoe laat het is, dus volgt ze zoveel mogelijk andere kinderen. Die raakt ze echter wel eens kwijt in het gedrang en dan is ze bang te laat te komen.
- Ze weet de weg tot haar oude basisschool uit haar hoofd, maar kan zich na drie maanden nog geen voorstelling maken van het vervolg van de weg naar de middelbare school. Dat moet ze elke dag op het moment dat ze bij een splitsing komt, opnieuw bedenken. Ze kan zich er geen plaatje van maken in haar hoofd, zegt ze zelf.
- Biologie heeft ze heel goed geleerd, maar ze krijgt bij de toets een staafdiagram en een som om uit te rekenen. Met 5,7 haalt ze nog net een voldoende, maar de sommen zijn helemaal fout. (en thuis snapte ze het wel....)
- Ze vertelt dat ze bij aardrijkskunde heeft geleerd dat er 147 verschillende culturen in Amsterdam wonen. Of zijn het er nu 174?
- Het lukt maar niet om het einde van de ijstijd in haar hoofd te krijgen en het begin van de boerensamenleving, terwijl ze het hele hoofdstuk van haver tot gort kent!
- Vraag Lisa niet naar de cijfers van andere kinderen; ze is al blij dat ze haar eigen cijfer weet en meestal moet ze die eerst even in haar agenda opzoeken, vooral als er komma's in voorkomen!
- Als ze het eerste uur vrij heeft, hoe laat moet ze dan in godsnaam haar wekker zetten? En hoe laat moet ze dan weg?

We weten nog niet hoe school het gaat oppakken, de dyscalculie van Lisa, maar voor ons is de puzzel eindelijk compleet!

Anna Wilkes
moeder van Lisa